

**RAQAMLI IQTISODIYOT: RIVOJLANISH TENDENSIYALARI,
MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR**

Islamova Bahora Anvar qizi

Navoiy Innovatsiyalar universiteti Iqtisodiyot yo'nalishi 2-kurs talabasi

Ilmiy rahbar : Gafurova Dilobar Karamatova

Navoiy Innovatsiyalar universiteti katta o'qituvchisi

Toshmurodova Nurxon Dilmurod qizi

Navoiy innovatsiyalar universiteti iqtisodiyot yo'nalishtalabasi,

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotning shakllanish jarayoni, uning asosiy yo'nalishlari, zamonaviy iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni hamda mamlakatlar, xususan O'zbekiston iqtisodiy tizimiga ko'rsatadigan ta'siri tahlil qilingan. Raqamli transformatsiya jarayonlari, elektron tijorat, raqamli moliya, katta ma'lumotlar, sun'iy intellekt kabi texnologiyalarning iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi roli yoritilgan.. Maqola yakunida O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotning istiqbollari, innovatsion texnologiyalarni joriy etishning ahamiyati va strategik vazifalar asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, elektron tijorat, fintech, raqamli transformatsiya, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar, platforma iqtisodiyoti, raqamli moliya, kiberxavfsizlik.

Аннотация. В данной статье анализируются процессы формирования цифровой экономики, её ключевые направления и роль в современном экономическом развитии. Освещается влияние цифровой трансформации, электронной коммерции, цифровых финансов, финтах-технологий, больших данных и искусственного интеллекта на повышение экономической эффективности. Также рассматривается значение цифровой экономики для стран, в частности для Узбекистана, её влияние на структурные изменения и создание новых экономических возможностей. В заключение обоснованы перспективы развития цифровой экономики в Узбекистане, важность внедрения инновационных технологий и стратегические задачи в данной сфере.

Ключевые слова: цифровая экономика, электронная коммерция, финтех, цифровая трансформация, искусственный интеллект, большие данные, платформенная экономика, цифровые финансы, кибербезопасность.

Annotation

This article examines the development of the digital economy, its main directions, and its role in modern economic growth. It highlights the impact of digital transformation, e-commerce, digital finance, fintech technologies, big data, and artificial intelligence on improving economic efficiency. The paper also discusses the significance of the digital economy for countries, particularly Uzbekistan, its influence on structural economic changes, and the creation of new opportunities. The conclusion substantiates the prospects of digital economy development in Uzbekistan, the importance of implementing innovative technologies, and the strategic tasks in this field.

Keywords:

digital economy, e-commerce, fintech, digital transformation, artificial intelligence, big data, platform economy, digital finance, cybersecurity.

So‘nggi yillarda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi global iqtisodiyotning tubdan o‘zgarishiga olib keldi. Raqamli iqtisodiyot nafaqat iqtisodiy jarayonlarning samaradorligini oshirmoqda, balki yangi biznes modellari, innovatsion xizmatlar hamda transformatsion yechimlarning shakllanishiga zamin yaratmoqda. Elektron tijorat, fintech xizmatlari, sun‘iy intellekt, katta ma‘lumotlar tahlili va platforma iqtisodiyoti zamonaviy iqtisodiy taraqqiyotning asosiy harakatlantiruvchi kuchlariga aylanib bormoqda. Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonida yuzaga kelayotgan qator muammolar — infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, kiberxavfsizlik tahdidlari, raqamli tafovut va malakali kadrlar yetishmovchiligi — jarayonning izchil davom etishiga to‘sqinlik qilmoqda. Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyotning rivojlanish tendensiyalari, mavjud muammolar hamda kelajak istiqbollari tahlil qilinadi va mamlakat iqtisodiy tizimi uchun dolzarb xulosalar shakllantiriladi.

Raqamli texnologiyalar rivoji natijasida global iqtisodiyot tubdan o‘zgarib bormoqda. Raqamli iqtisodiyotning shakllanishi elektron tijoratning kengayishi, fintech xizmatlarining tez sur‘atlar bilan ommalashuvi, sun‘iy intellekt va katta ma‘lumotlar asosida yangi tahlil va boshqaruv imkoniyatlarining paydo bo‘lishi bilan

izohlanadi. Ayniqsa, platforma iqtisodiyotining rivojlanishi biznesning yangi shakllarini yaratib, iqtisodiy jarayonlarning moslashuvchanligini ta'minlamoqda. Zamonaviy raqamli texnologiyalar iqtisodiy samaradorlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va bozor talabini tez aniqlashga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonida muayyan qiyinchiliklar ham mavjud. Avvalo, raqamli infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi jarayonning bir tekis rivojlanishiga to'sqinlik qiladi. Kiberxavfsizlik tahdidlari esa ma'lumotlarning himoyasini ta'minlashda qo'shimcha harajat va mas'uliyatni talab etadi. Raqamli tafovut, ya'ni aholining turli hududlarida raqamli imkoniyatlarning turlicha bo'lishi, shuningdek raqamli savodxonlikning pastligi raqamli iqtisodiyotning to'liq shakllanishini sekinlashtirmoqda. Malakali kadrlar, xususan IT va kiberxavfsizlik bo'yicha mutaxassislar tanqisligi ham sohada muhim muammolardan biridir. Kelajakda raqamli iqtisodiyotning rivojlanish istiqbollari keng bo'lib, sun'iy intellekt, IoT, blockchain va boshqa ilg'or texnologiyalarning qo'llanishi yanada kengayadi. Platforma asosidagi iqtisodiy model yanada mustahkamlanadi va ko'plab xizmatlar raqamli shaklga o'tadi. Davlat xizmatlarining to'liq raqamlashtirilishi aholiga qulaylik yaratishi, shaffoflikni oshirishi va iqtisodiy faoliyatning samaradorligini kuchaytirishi kutilmoqda. Raqamli moliya bozorining rivojlanishi esa moliyaviy operatsiyalarni tezkor, xavfsiz va shaffof tarzda amalga oshirishga imkon yaratadi.

Raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi zamonaviy iqtisodiy tizimlarning tubdan yangilanishiga olib kelmoqda. Elektron tijorat, fintech, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar va raqamli moliya kabi sohalarning kengayishi iqtisodiy samaradorlikni oshirish, yangi biznes modellari yaratish va raqobatbardoshlikni kuchaytirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, raqamlashtirish jarayonining muvaffaqiyatli davom etishi raqamli infratuzilmaning takomillashuvi, kiberxavfsizlikning mustahkamlanishi, raqamli tafovutning kamaytirilishi va malakali kadrlar tayyorlash tizimining rivojlanishiga bevosita bog'liqdir. Kelajakda raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning deyarli barcha bo'g'inlariga yanada chuqur kirib boradi va iqtisodiy faoliyatning ko'plab jarayonlari avtomatlashtiriladi. Davlat boshqaruvida, ta'limda, sog'liqni saqlashda va moliya tizimida raqamlashtirishning kengayishi iqtisodiy taraqqiyotga yangi imkoniyatlar ochadi. Shu nuqtai nazardan, raqamli iqtisodiyotning rivojlanish istiqbollari yuqori bo'lib, uning samarali joriy etilishi mamlakatning global raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalangan adabiyotlar

1. Brynjolfsson E., McAfee A. The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies. – New York: W.W. Norton & Company, 2014.
2. Tapscott D. The Digital Economy: Rethinking Promise and Peril in the Age of Networked Intelligence. – McGraw-Hill, 2015.
3. OECD. Digital Economy Outlook 2023. – OECD Publishing, Paris.
4. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. – World Economic Forum, 2016.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risidagi farmoni.
6. O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi rasmiy ma’lumotlari (hisobotlar, strategiyalar).
7. UNCTAD. Digital Economy Report 2021–2023. – United Nations Publications.
8. Moliya va axborot texnologiyalari bo‘yicha ilmiy maqolalar, iqtisodiy tahlillar (mahalliy va xorijiy ilmiy jurnallar).